SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 248. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 30, 1994. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 30-го ГРУДНЯ 1994 Ч. 248. РІК CI

ВЕРХОВНА РАДА СХВАЛИЛА ЗАКОН ПРО ВЛАДУ

Київ (Р. Р.). — Тут у середу, 28-го грудня, після бурхливого обговорення, яке розпочалося ще на вечірньому засіданні 27-го грудня, депутати ухвалили в першому читанні проєкт закону про владу і місцеве самоврядування, представлений на розгляд українського парламенту Президентом України Леонідом Кучмою 2-го грудня.

Не зважаючи на сильний спротив депутатів від лівих фракцій і голови Верховної Ради Олександра Мороза, який багато разів пропонував припинити розгляд цього питання, більшість депутатського корпусу наполягла на голосуванні й 220 голосами схвалила закон у першому читанні.

Раніше відбулося п'ятиденне широке обговорення в засобах масової інформації, а 28-го грудня, в останній день праці другої сесії Верховної Ради, депутатам було зачитане звернення Президента України, у якому він з жалем ствердив, що депутати не змогли піднятися над стереотипами своїх політичних поглядів і подумати про долю держави в цілому. Він закликав парламентаристів остаточно визначитися в ту чи іншу сторону щодо проєкту закону про владу і місцеве самоврядування.

Слід зауважити, що у дні розгляду цього законопроєкту на сесії були присутні більшість депутатів, число яких коливалося від 340 до 350 осіб. Представники лівих фракцій боронили свої позиції з шаленою активністю та завзятістю. Вони закликали врятувати совєтську систему господарювання, бо інакше, мовляв, Україна розсиплеться, мов розбитий горщик.

У середу, 28-го грудня, у праці сесії Верховної Ради взяли участь 334 депутати.

Президент Л. Кучма відкрив новий міст

Київ (Р. Р.). — Тут 27-го грудня Українська телевізія показала репортаж із Дніпродзержинського, де Президент України Леонід Кучма відкрив новий міст через Дніпро, який дасть змогу 300,000 населенню Лівобережжя діставатися на правий берег, який є промисловим центром, і, таким чином, економити півтори години часу на дорогу.

Відкриття мосту відбулося 26-го грудня. Президент Кучма зауважив, що у складних економічних умовах, у світлі спаду промислового виробництва, завершено таку велику споруду і це свідчить, що навіть у такий важкий час можна досягти успіхів якщо вміло організувати працю. Л. Кучма назвав міст найбільшим об'єктом не лише в Україні, але й у всіх країнах СНД.

Будівництво потужного комплексу інженерних споруд розпочалося понад сім років тому. На кілька років воно було заморожене. Лише влітку цього року праці відновлено. Зведено два мости через Дніпро та шість шляхів і естакад. Автошлях першої технічної категорії розраховний на шість смуг руху в двох напрямках. Довжина переходів з під'їздами в сумі досягає 12 кілометрів. Перша черга, яка становить дев'ять кілометрів нової транспортової магістралі, зв'язала Лівобережжя і Правобережжя, а другу чергу будівельники плянують завершити у травні 1995 року.

Привітавши дніпродзержинців з великою подією в їхньому житті, Президент Кучма вручив почесні нагороди і дипломи відповідальним будівельникам.

УЖГОРОД. — Тут різно ставляться до проголошення Президентом України курсу реформ. Депутати Закарпатської Обласної Ради звернулися до Президента Леоніда Кучми, голови Верховної Ради Олександра Мороза та прем'єр-міністра Віталія Масола з листом, у якому підтримують проголошені Президентом Кучмою реформи і способи подолання кризи. „Тільки будівництво ефективнодіючого реґіонального моделю економіки може суттєво вплинути на покращення економічної ситуації у гірському краї. Для цього необхідний указ Президента про невідкладні заходи для стабілізації соціяльно-економічної ситуації у Закарпатті", — пишуть депутати області. Натомість обласна організація Союзу Комуністів одностайно виступила проти „капіталізації України". Комуністи рішуче виступають за повернення на соціялістичний шлях розвитку, за відновлення совєтської влади і „за реальну незалежність України у складі відродженого СССР".

МІНІСТЕРСТВО УКРАЇНИ КРИТИКУЄ РОСІЙСЬКУ НАХАБНІСТЬ

Київ (Р. Р.). — Тут у засобах масової інформації поширено заяву Міністерства Закордонних Справ України, у якій сказано, що посадник Москви Ю. Лужков, під час відвідин Севастополя, дозволив собі недружнє висловлення на адресу України, назвавши Севастополь „другою префектурою Москви і форпостом Росії на її рубежах".

У зв'язку з цим Пресовий центр Міністерства Закордонних Справ України заявив, що такі висловлювання кваліфікуються не інакше, як спроби зазіхань на територіяльну цілісність дружньої сусідньої держави. Вони суперечать положенням Ради безпеки ООН, ухваленим 20-го липня 1993 року, меморандумові про гарантії безпеки Україні з 5-го грудня 1994 року, Гельсінкському заключному актові та міжнародному праву.

Міністерство Закордонних Справ України особливо занепокоєне тим, що заява Лужкова прозвучала в період завершення складних переговорів і підготови широкомаштабного договору між Україною і Росією. Сумнівними виглядають також відвідини Криму російськими політиками, які приїздять начебто з благородною метою, а тоді вдаються до недружніх висловлювань, які суперечать елементарним нормам міжнародного права і прагнення нормалізації українсько-російських відносин.

Українська сторона в майбутньому має намір не допустити спроб використання своєї гостинности на шкоду державним інтересам.

Міністерство Закордонних Справ України спростувало також численні повідомлення російських засобів масової інформації, що в Чечні начебто загинули українські громадяни, які брали участь у бойових діях. На офіційний запит МЗС України до зовнішньополітичного відомства Росії з цього приводу, підтвердження випадків загибелі членів УНА-УНСО не отримано. Радник амбасади України в Росії Вадим Долганов повідомив, що ще не зареєстровано жодного випадку загибелі чи взяття в полон україн-ських громадян.

Зменшено внесок України до бюджету ООН

Київ (Р. Р.). — Згідно з повідомленням інформаційного агентства УНІАН Внесок України до бюджету ООН поступово буде зменшено з 1.87 до 1.09 відсотка, що дасть змогу Україні у наступні три роки зменшити внесок на 86 міл. дол.

Таке рішення ухвалила 49 сесія Генеральної асамблеї ООН. Подібне рішення ухвалено і щодо Білорусі.

За словами заступника начальника Управління міжнародних організацій Міністерства Закордонних Справ України Володимира Єльченка, проти зменшення внесків України і Білорусі виступали ЗСА, Росія та Японія, але врешті рішення ухвалили, оскільки представники України попередили, що голосуватимуть проти всіх пропозицій щодо внесків у випадку неухвалення рішення про зменшення внеску Україні. Єльченко повідомив, що, відповідно зменшуються внески України і до спеціялізованих установ ООН.

Українське представництво в ООН активно спряло затвердженню рішення П'ятого комітету, що дозволяє Україні відкласти заплату боргу на фінансування Операцій підтримки миру (ОПМ), що складає 135 міл. дол., не втративши голос в Генеральній асамблеї ООН.

МАЛАНЧИН ВЕЧІР В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Хор „Думка" та місцевий Український Спортовий Клюб влаштовують Маланчин вечір у суботу, 14-го січня 1995 року в залі УНДому, початок о год. 9-ій вечора. Гратиме оркестра „Водограй". Стрій вечірній. Буфет. Вступ — 25 дол. У справі замовлення квитків слід звертатися до голови хору Марії Решітник, тел. у праці (212) 674-3350, вдома (201) 433-3980, або щоп'ятниці після проб хору.

НОВОРІЧНА ЗАБАВА В ГОТЕЛІ „РАМАДА"

Іст Гановер, Н. Дж. — Пластовий курінь „Орден Хрестоносців" влаштовує новорічну забаву з бенефісом на пластову оселю „Вовча Тропа". Забава відбудеться 31-го грудня в готелі Рамада, 130 дорога ч. 10 захід в Іст Гановер, Н. Дж. Вечеря почнеться о год. 7:30 вечора, забава — о год. 10-ій. Гратимуть оркестри „Кришталь" і „Темпо". Стрій вечірній. У справі замовлень квитків та кімнат слід телефонувати до Рамади (201) 385-5822. Приймаються кредитові картки.

ВИСТАВКА КАРТИН

Ню Йорк. — Об'єднання Мистців Українців в Америці та 64-ий відділ Союзу Українок Америки влаштовують виставку картин учнів мистецької школи ім. О. Новаківського у Львові. Виставка проходитиме від 1-го до 15-го січня 1995 року в галерії ОМУА, 136 2-га аве. в Ню Йорку. Відкриття відбудеться у неділю, 1-го січня, о год. 1-ій по полудні. Галерія відкрита у суботи і неділі від 1-ої до 6-ої год. вечора, від вівтірка до п'ятниці — від год. 6-ої до 8-ої вечора. Дохід з добровільних датків, зібраних на виставці, призначений на закупівлю матеріялів для молодих мистців в Україні.

Дж. Вулсі зрезиґнував

Вашінгтон. — У вівторок, 27-го грудня, директор Сі-Ай-Ей Джеймс Вулсі повідомив про свою резиґнацію. В офіційній відповіді з цього приводу президент Билл Клінтон дав до зрозуміння, що приймає відхід Дж. Вулсі „не без жалю" і підкреслив, що керівник Сі-Ай-Ей „здійснив значний вклад у реформування центрального розвідчого управління" в період після холодної війни.

Похвальний відгук президента на адресу Дж. Вулсі виглядає дивним на тлі кількатижневої гострої критики з боку законодавців, які не збираються оцінювати Дж. Вулсі інакше, ніж у зв'язку зі шпигунською справою Олдріча Еймса, котрий протягом восьми років передавав Москві надзвичайно секретні інформації.

Великою мірою ця критика була спричинена тим, що Дж. Вулсі відмовився вимагати резиґнації від своїх підлеглих у зв'язку зі справою О. Еймса і навіть понизити їх у службі. Єдине, що зробив Дж. Вулсі, то це були догани одинадцятьом старшинам розвідчого управління. Законодавці у Конгресі прийшли до висновку, що така легенька кара не є відповідною до величезних шкод, заподіяних О. Еймсом безпеці американської держави.

Щодо того, хто займе звільнений пост, то чимало спостерігачів висловлюють припущення, що найбільш ймовірною є кандидатура Джана Дойча, заступника секретаря департаменту оборони.

В АМЕРИЦІ

АМЕРИКАНСЬКІ ВКЛАДНИКИ капіталу зазнали неабиякого фінансового потрясення після того як уряд Мехіко дозволив минулої середи, 21-го грудня, на нереґульовану виміну пеза проти американського доляра. Вартість мехіканського пеза відразу зменшилась на 20 відсотків, що й спричинило велике занепокоєння в американському фінансовому світі. Будучи одними з найближчих фінансових союзників Мехіко, капіталовкладники ЗСА можуть понести великі втрати, бо розраховуючи на розвиток мехіканської економіки, вкладали свої гроші у різні ділянки.

ПЕРЕГОВОРИ ВЛАСНИКІВ бейзбольних клюбів зі змагунами 4 навіть з участю урядового посередника у п'ятницю, 23-го грудня, дійшли до нерухомої точки. Власники не прийняли нових пропозицій профспілки змагунів і внесли негайно верхню межу заробітку. Урядовий посередник Билл Узері з видимим занепокоєнням повідомив засоби масової інформації про неуспіх переговорів цього 133-денного страйку. Коли ж надійшла пропозиція посередничати в цьому конфлікті від колишнього президента Джиммі Картера, обидві сторони пишили, що якраз тепер це не було б помічним. Одначе не відкидають можливости того, що вже в майбутньому саме він зможе чогось досягти у цьому конфлікті.

РЕАҐУЮЧИ НА ВЧИНОК Північної Кореї — видачі тіла загиблого пілота, Уряд президента Билла Клінтона висловив свій жаль з приводу того, що гелікоптер ЗСА нехотячи потрапив на територію Північної Кореї, підкреслюючи при тому факт, що це був припадок, а не зумисне порушення. Одначе секретар Департаменту оборони Віллям Перрі та речниця Білого Дому Ді Ді Маєрс обоє сказали, що ця подія не вимагала аж такої реакції, що спричинило смерть летуна. Якщо б подібна подія заіснувала зі сторони Північної Кореї то ЗСА, напевно не реагували б у подібний спосіб.

РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ КОНҐРЕСМЕН з Джорджії Нют Ґінґріч, який внедовзі стане спікером Палати Репрезентантів, крім політичної кар'єри є знаним у видавничих колах, як автор романів. Одначе його запляновані наступні видання мають бути не белетристичною, але його політичною візією для Америки. За всіми даними Н. Ґінґріч прийняв пропозицію видавництва Гарпер Коллінс видавати його майбутні твори, прибутки з яких для нього розраховують на мінімум 4 міл. дол.

ЗГІДНО З ТВЕРДЖЕННЯМИ високопоставлених державних чиновників, ЗСА попередили Північну Корею, що у випадку її відмови звільнити полоненого американського пілота, це може ускладнити здійснення недавно заключеного ядерного договору між обидвома країнами. Ця перестороrа Уряду президента Билла Клінтона була результатом голосно висловлених думок деяких конгресменів, що Конгрес не схвалить згаданого договору, якщо підстаршина Баббі Голл не буде звільнений. Підкреслено й те, що ЗСА не уточнили у своїй перестoрозі котрі конкретні аспекти згаданого договору будуть зупинені, одначе дальше затримання пілота зробить це дуже важким до здійснення.

КІЛЬКА ДНІВ ПЕРЕД СВОЇМ заприсяженням, новообраний губернатор нюйоркського стейту Джордж Патакі номінував на пост керівника стейтового бюджету, один з найбільш відповідальних Патришу Вудворт з Мишиґену, де вона була касиром. Прибічники майбутнього губернатора вважають обрання П. Вудворт на це становище вказує, що Дж. Патакі серйозно думає про зменшення стейтових витрат і обнижння податків.

БЮРО ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ у Вашінгтоні, базуючись на своїх найновіших обчисленнях, підтвердило, що Тексас перевищив Ню Йорк у кількості населення та зіпхав його на третє місце в країні. Причиною цього є те, що останнім часом небагато громадян бажають поселюватись в нюйоркському стейті. У звіті вказується, що Каліфорнія є найбільшим стейтом з 31.4 міл. осіб. Тексас став другим з черги, нараховуючи 18.4 міл. осіб, а Ню Йорк опинився на третьому місці з 18.2 міл. осіб.

БЕРУЧИ ПІД УВАГУ ПРОМОВУ Бориса Єльцина до народу Росії у вівторок, 27-го грудня, ЗСА з великою обережністю привітали його публічну обіцянку зменшити бомбардування Чечні. Речник Державного департаменту Майкл Мек-Киррі сказав, „ми віримо, що будь-яке зменшення боїв у Чечні, включно з припиненням бомбардування Грозного, будемо радо вітати". Бо Вашінґтон побоюється, що незалежність Чечні може стати початком розпаду Російської Федерації, а крім того турбується Вашінґтон ще й тим, як таке застосування військової сили може подіяти на сусідів Росії.

Палестинці виступають проти розбудови поселень

Аль-Гадер, західний берег Йордану. — У вівторок, 27-го грудня, ізраїльські війська, застосувавши силу, вигнали велику групу палестинців з території, на якій плянується розбудувати нове жидівське поселення. Мешканці селища, прийшовши услід за вояками, повиривали зі землі недавно посаджені арабами маслинні деревця, в такий спосіб підкреслюючи своє право на цю землю.

Під час розгінання палестинської демонстрації до десятка її учасників дістали тілесні ушкодження. „З вами зброя, а з нами — Бог! Це наша земля, ми ніколи не підемо звідси!"— кричала 65-річна Фатіма Салях, коли четверо ізраїльських вояків несли її у військове авто.

Представники Палестинської визвольної організації дали до зрозуміння, що припинять мирні переговори з Ізраїлем, якщо уряд Іцака Рабіна не відмовиться від пляну збільшити на 500 будинків жидівське поселення, використавши для цього 150 акрів землі поблизу міста Вифлисма. Ця ділянка розташована на околиці палестинського села Аль-Гадер, а поселення називається Ебфрат і більшість мешканців його є новоприбулі зі ЗСА та інших західних країн жиди. Палестинці з Аль-Гадеру вважають, що жиди відібрали їхню землю.

Навіть член ізраїльського кабінету міністрів Шуляміт Альоні, відома, щоправда, своїми лівими поглядами, звинуватила уряд в тому, що арабів силою виганяють з їхньої землі. Проти розбудови поселень виступає також громадський пацифістський ізраїльський рух „Мир сьогодні".

Збомбивши Чечню, Росія далі вдає зі себе миротворицю

Москва. — У вівторок, 27-го грудня, президент Боріс Єльцин виступив з 25-хвилинним телевізійним зверненням до народу. Він повідомив, що віддав наказ припинити бомбардування чеченської столиці і розпочати політичне врегулювання конфлікту.

А тим часом Ґрозний, столиця вільнолюбних чеченців, лежить у руїнах. Навіть місцеві росіяни висловлюють обурення з приводу жорстокости російської армії. В розмові з представником інформаційного агентства Ассошіейтед Пресс 71-річний мешканець Ґрозного Сєрґей Парфьонов сказав: „Я воював п'ять років з німцями, але такого жаху й тоді не бачив".

Виправдовуючи кровопролиття, Б. Єльцин сказав, що „жодна з російських територій не сміє відділятися від Росії".

Того ж дня, у вівторок, російське командування продовжувало перекидати у Чечню нові військові формації, в тому числі морських піхотинців з Далекого Сходу і спеціяльні групи міністерства внутрішніх справ.

Як свідчать опитування російського Фонду громадської думки, 62 відсотки росіян вважають збройний напад на Чечню непростимою помилкою президента Б. Єльцина. В інтерв'ю для американської телевізійної компанії Сі-Ен-Ен колишній генерал КҐБ Олег Калуґін запевнив, що політична кар'єра Б. Єльцина закінчується на протичеченській авантюрі.

„МАЛАНЧИН ВЕЧІР" В ІРВІНҐТОНІ

Ірвінґтон, Н. Дж. — Місцеві Осередок СУМ та Український Народний Дім влаштовують Маланчин вечір, який відбудеться 14-го січня 1995 року. Гратиме оркестра „Вечори в Карпатах". Гарячий буфет, відкрита бар. У справі замовлень столів слід телефонувати на числа (201) 375-0156 або (201) 372-9856.

У СВІТІ

МІНІСТЕР ОБОРОНИ Франції Франсуа Леотар відкинув чутки про те, нібито французький миротворчий контингент у Боснії найближчим часом повернеться на батьківщину. „Миротворчі сили повинні довести свою місію до кінця. Наполегливість, з якою ми домагалися розв'язання проблеми, має бути винагороджена встановленням миру.",— сказав Ф. Леотар. Разом з тим він признав, що вже існує плян виведення французьких військ з Боснії, як тільки виникне непередбачена і загрозлива ситуація.

ДЕРЖАВНИЙ ТРИБУНАЛ Туреччини затвердив остаточні реченці у справі підпалу готелю, де відбувався з'їзд творчої інтеліґенції країни. У висліді пожежі загинуло 37 осіб. Трибунал не знайшов достатніх підстав для того, щоб кваліфікувати цю справу як політичну. 26 підсудних дістали по 15 років тюрми, а ще 60 — по сім років. Пожежа сталася в липні минулого року у місті Сівас.Надхнені проповідью мулли на вечірній молитві, місцеві фанатики підпалили готель саме тоді, коли відомі всій країні інтелектуали відзначали роковини турецького поета XVI століття, повішеного за виступ проти релігійного гніту.

ЧЕРГОВИМ ІСЛЯМСЬКИМ терористом-самовбивцею став 21-річний палестинець Айман Раді. Обв'язавши себе вибухівкою, він приїхав до Єрусалиму, щоб знищити автобус з ізраїльськими вояками. У прощальній записці А. Раді написав: „Наш шлях — священна війна. Моя смерть стане чином мучеництва, я постукаю у ворота раю з черепами синів Сіону". Однак терористові його плян не вдався: водій автобуса встиг зачинити двері, й тому ніхто більше, крім самого палія, не загинув.

У 65-РІЧНОМУ віці в Лондоні від порушення серцевого ритму помер відомий англійський прозаїк і драматург Джан Осборн, автор популярних п'єс „Оглянься у гніві", „Лютер", „На захід від Суезу", „Почуття відчуження".

ПЕРЕВЕРШИЛА САМУ СЕБЕ популярна австралійська рок-група „Фрік шоп". Виступаючи в ресторані міста Ньюкастл, стейт Новий Південний Вейлс, один зі співаків, Стів МекЛеннон, набрав у рот нафти і зі силою випустив її вгору, підпаливши запальничкою. Вогненна куля злетіла до стелі, а через декілька хвилин вже горіло все приміщення. Четверо музикантів і семеро відвідувачів ресторану потрапили до шпиталю з тяжкими опіками.

Апостолят пасторальної опіки хворих відзначає своє 10-річчя

Ню Йорк (О. К.). — Десять років тому Єпископ УКЦ Василь Лостин призначив окремим письмом Юрія Малаховського опікуном хворих трьох парафій бруклинського деканату, а це в Озон Парку, Асторії і Фреш Медов.

Ю. Малаховський закінчив окремі курси дияконату в Колеґії св. Софії у Римі, а відтак курси пасторальної опіки і однорічну шпитальну практику під кермою католицьких капелянів, що дало йому знання у цій так потрібній ділянці. Незабаром після того, як Ю. Малаховський розвинув свою працю у цих трьох парафіях, йому вдалося за дозволом парохів поширити свою працю на членів парафії св. Юра в Ню Йорку і св. Духа в Брук-лині. Після п'ятьох років праці Єпископ В. Лостен висвятив Ю. Малаховського на піддиякона.

Праця Ю. Малаховського не вгаває і він несе, де може, поміч хворим, відвідуючи їх в шпиталях, приватних домах і піклувальних домах для старших і хворих. Ю. Малаховський веде точну статистику кого та де він відвідує, відмовляє з ними молитви або старається, щоб вони прийняли св. Причастіє.

Із звітів Ю. Малаховського довідуємося, що впродовж 10-ох років своєї праці він відвідав біля 1,000 хворих чи старших віком та приносив їм так дуже потрібну розраду у їхній самоті чи їхніх терпіннях. Така акція дуже широко відома в американському світі, а в українській громаді тепер майже незнана, а нечисленні священики не мають часу та можливости нести хворим та старцям щоденну потіху і постійну духовну опіку, навіть при їхніх найкращих старанних. Для тих українців, що цього потребують відвідини окремого представника Апостоляту це велика полегша у їхній самоті, яку вони відчувають зокре-ма сильно у старечих чи пік-лувальних домах, ведених чужою їм мовою, що вони її у останніх роках життя час-то забувають. Кожна розмо-ва і відвідини української людини — це для них радість.

Десять років терпеливої праці та духовної розради, яку несе досі одна людина із повною самопосвятою — це неабиякий „ювілей", який однак пройшов у нашій спільноті якось безслідно. Здорові у повній силі члени нашої громади не мають часу та бажання допомогти у цьому ділі, а треба б про це подумати, що довкруги у американському суспільстві є сотні осіб, що саме добровільно несуть полегшу хворим та старцям, не зважаючи на їхнє походження чи національність. Може тепер у різдвяний час збудиться серед декого із нас охота зайнятися такого рода „добрим ділом"?

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00.
Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Реакція на Чечню у Москві

Про визвольний рух у мусулманській країні, яка є членом Російської Федерації, була мова на цьому місці у зв'язку з заявою американського Уряду, що це „внутрішня справа Росії". Та заява була не тільки ще одним доказом русофільської настанови закордонної політики ЗСА, але й нерозумінням основного права всіх народів до самовизначення. Однак американський Уряд поспішив із новим реверансом Борісові Єльцинові, коли реакція на військову виправу Росії проти Чечні піддає під сумнів дальше придушення тамошнього визвольного руху брутальною збройною силою. Поперше, сам російський генерал, який командував першою атакою проти „бунтарів", подався до димісії, коли та перша атака була кривавою масакрою, і то не тільки військовиків, але й жінок та дітей. Дальше, у Москві нема захоплення зберіганням цілости Російської Федерації збройною силою. Не забулася історія з Афганістаном, яка коштувала комуністичний СССР стільки жертв у людях, що врешті — під тиском ззовні — Москва вивела звідти свої війська. Коли тепер командант визвольного війська в Чечні заповів, що він боротиметься з Росією тактикою партизанської війни, загал корінної Росії повірив йому, і настрої обернулися проти Єльцина.

Це дуже цікаве явище, бо виходить, що символізований Владіміром Жириновським екстремний російський експансіонізм ще не притупив здорового глузду: чи варто проливати власну і чужу кров за зберігання за всяку ціну далеких кордонів держави? Боріс Єльцин опинився у важкій ситуації: він має проти себе парляментарний бльок комуністів із чорною сотнею Жириновського, а тепер раптом має до діла з опозицією російських низів проти політики „сильної руки" — супроти Чечні.

На цьому місці вже неоднократно зверталося увагу, що не слід перебільшувати загрози від Росії, бо вона, крім економічної кризи і масового бандитизму, має найважчу проблему — відосередковий рух мусулманських членських країн Російської Федерації і то таких, які мають копалини нафти і ґазу.

Досвід історії Росії доказав, що не слід легковажити невдоволення суспільства з приводу невдач зовнішньої політики. Першою революцією у царській Росії була реакція на прогру війни проти Японії у 1905 році. Тоді царат зробив наполовину кроку оступку демократії, покликавши псевдопарлямент у постаті Думи, головою якої став зросійщений українець (малорос) Родзянко.

Коли Жовтнева революція поставила на місце царату большевиків, а в Єкатеринбурзі вони розстріляли останнього з династії Романових Ніколая II і всю його родину, комуністичний режим перебрав у спадщину від царату місію „собіранія русских зємєль". Александер Керенський, найвидатніша постать у так званому Тимчасовому уряді, після зречення Ніколая II, опинившись, як політичний еміґрант, у Парижі, прославляв Леніна за збереження „єдіной нєдєлімой Россії".

Часи змінилися від часу проголошення в Австро-Угорській монархії конституції 1848 року від так званої „весни народів", гін до самовизначення пригноблених народів зустрічав спротив, але не можна вже зупинити його. Польща виграла війну проти Західньо-Української Республіки завдяки Франції. Червона армія виграла війну проти Української Народної Республіки, бо тоді, понад 70 років тому, не було ще в Україні народу, який хотів би воювати за рідну державу, бо хоробра Дієва Армія УНР, маючи проти себе Червону армію і Білу армію Денікіна та маючи внутрі незорганізовану анархічну отаманію, — мусіла програти. І хоч поляки твердили, що „без Львова і Вільна не може бути Польщі", вона є без них і перша визнала державність України.

Нова конституція Російської Федерації признає її членським країнам величезні вольності, вони все одно, скорше чи пізніше, стануть незалежними, бо такий неписаний закон історії, такою є вдача окремих людей і цілих новітніх народів — гін до волі. І тому дуже короткозорою була заява Уряду ЗСА, що Чечня й інші членські країни Російської Федерації стануть незалежними, як став Афганістан і як стали членські країни СССР.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Анатоль Камінський

ПРО ВЛАДНІ СТРУКТУРИ, ПАРТІЇ І ДІЯСПОРУ

I

Вирішальним елементом у державному будівництві перехідного періоду є політична стабільність, яка взаємопов'язується з соціяльно-економічною і її визначає. На думку сучасних політологів, ця політична (і тим самим суспільна) стабільність залежить від дієздатности і сили двох головних факторів: державно-адміністративних установ, чи просто урядових структур і апаратів, та політичних партій. Оба ці фактори є самовистачальні в тому сенсі, що якщо маємо ефективний сильний державно-адміністративний апарат, державне будівництво може успішно відбуватися і при відсутності добре зорганізованих сильних політичних партій. І зворотним порядком: при бракові сильних державно-адміністративних установ, інструментом успішного державотворення можуть бути самі сильні політичні партії. Американський політолог Самюел П. Гантінґтон вказував, приміром, на те, що в кризових ситуаціях в історії ЗСА, коли не було сильних партій, інструментом і ґарантом політичної стабільности були якраз державно-адміністративні установи, заякорені в американському конституціоналізмі і певних структурах старої Тудорівської англійської системи. Оптимальною є, очевидно, така ситуація, коли маємо сильні державно-адміністративні установи і сильні політичні партії, що буває звичайно вже в умовах осягненої політичної стабільности, але знову ж не завжди і не всюди. Коли ж оба чинники — державно-адміністративний апарат і політичні партії є слабі, тоді витворюється складна кризова ситуація. Такою і є якраз сьогоднішнє становище в Україні.

Перший Президент Леонід Кравчук намагався побудувати сильний державно-адміністративний апарат через впровадження представників Президента, але це у нього не вийшло і бажаних наслідків не дало. Немає сумніву, що це відбилося якоюсь мірою й на тому, що Л. Кравчук не відважився на проведення необхідних економічних й інших реформ, хоч вирішальною була, мабуть, у першу чергу, сама психологічна настанова Президента з його постійним „зважуванням", балянсуванням і „ходженням поміж дощ", тоді коли треба було діяти рішуче теж і при допомозі існуючого не доволі сильного апарату і при слабості існуючих партій, які готові були його підтримати. Були, очевидно, й інші причини. Згадати б, хоча, антиреформістські сили „мирної антиреволюції", які залишилися в державних установах з минулого і діяли потихо, або й відкрито проти всяких реформ взагалі, чи просто їх саботували. Немалу ролю відіграла в цьому процесі і відома Група 239 в попередньому парляменті, яка часто гальмувала і ущімлювала державотворчу дієздатність і силу цілого парляменту.

Сьогодні другий Президент Леонід Кучма намагається теж розбудувати ефективний, дієздатний державно-адміністративний апарат, включно з підпорядкуванням собі голів обласних рад та інших заходів, шляхом низки указів, намаганням просунути закон про владу у Верховній Раді і т.п. В цьому треба побажати йому успіхів, але чи це йому вдасться, покаже майбутнє. У всякому разі, нелегке це діло, зокрема у зв'язку з деструктивною ролею „лівиці" в нинішньому парляменті. Тим більше, що й сам спікер парляменту Олександер Мороз взяв виразно курс на утвердження рад і не був би проти того, щоб пост Президента звести „до нуля" та перебрати президентські повновласті на себе, як голову Верховної Ради.

Якщо ж йдеться про економічні реформи, що їх хоче провести Л. Кучма, то, на жаль, в тому відношенні він не тільки не одержить від „лівої більшости" підтримки (яка, до речі, у свій час за нього голосувала), а навпаки зустріне і вже зустрічає концентричний спротив, який часто набирає навіть непристойних, скрайньо аґресивних, чи як у нас тепер мовлять, нецивілізованих форм. Нічого дивного, зрештою, коли зважити, що й сам „профіль" нинішньої лівиці — таки інший, ніж Групи 239. Якщо в останній ми мали до діла в основному із колишнім персоналом ЦК-івського і обласного рівня, то в сьогоднішній „лівиці" переважає третя і четверта ґарнітура старої номенклятури — районного і нижчого рівня. Щоб не розводитися, для зілюстрування цього нового явища з його типічною ментальністю, парляментарною етикою і рівнем політичної культури, нагадаємо про виступ Сергія Довганя 14-го жовтня у Верховній Раді, який є керівником фракції аґрарників і головою радгоспу на Херсонщині. Серед іншого, він заявив ні більше, ні менше, але, що слід було б віддати повну владу комуністам бодай на три місяці, які перестріляли б всіх, кого треба, і тоді прийшов би достаток і порядок... Тут, як кажуть, всякі коментарі зайві. Одне слово: „питома вага" лівиці у теперішньому парляменті настільки ущімлює його добротворний потенціял, що при найкращій волі, важко говорити про нього, як про ефективну державотворчу владну структуру законодатного порядку.

Діяспора не має, очевидно, прямої можливости безпосередньо впливати на формування державно-адміністративних установ і їхню діяльність. Але вона може відділовувати посередньо, в першу чергу через відповідну належну оцінку і самих цих установ, і їхньої практичної політики. Ба більше, діяспора має не тільки право, а й обов'язок так робити, бо це передовсім в інтересі самих урядових структур в Україні. Під умовою, самозрозуміло, що ці оцінки і ставлення випливатимуть з належного знання, об'єктивного розуміння і всебічної аналізи стану і дій урядових структур, а не тільки з самого бажання доброзичливости, чи з турботи за долю материка. А вже тим більше не з власного „побожного бажання". В тому пляні є потрібне кожночасне ділове політичне спілкування, справжній конкретно-целеспрямований політичний діялог між діяспорою і державно-політичними структурами в Україні. Для цього замало самих тільки припадкових зустрічей, мітинґових зборів і бенкетів, якими гучними не були б на них суперпатріотичні і „серцещипальні" заяви з обох сторін. І якими атрактивними, вигідними і навіть корисними вони не були б для декого з обох сторін. Коротко: не слід виповняти зміст політичного обміну між діяспорою і владними структурами самою тільки „мітинґовою і бенкетною", чи тим більше „персональною політикою", а треба створювати механізми і атмосферу для справжнього діялогу різних видів і в різних ділянках. В тому відношенні можна теж покористуватися досвідом інших діяспор, наприклад, жидівської чи ірляндської (зараз після встановлення незалежности Ірляндії). А в першу чергу треба стосувати речевий методологічний підхід у цих справах. Тільки тоді, при належній студії, обдуманні і об'єктивній аналізі діяльности урядових структур в контексті цілісного політичного процесу в Україні, можна буде оминути поверховних, плитких, емоційних реаґувань і „порад" діяспори, речево оцінювати окремі потягнення і явища, не впадати з однієї крайности в іншу, не скакати від мелодраматичної розпуки до безкритичного „телячого" захоплення, і не бачити все тільки в двох кольорах — білому і чорному, бо на ділі маємо до діла з ситуацією, в якій домінує сірий кольор з перевагою, на жаль, чорних, а не білих відтінків.

(Закінчення буде)

Петро Грицак

200 РОКІВ „ІСТОРІЇ РУСІВ"

II

Але не можна не згадати одного, можливо, неґативного ефекту твору. Писаний тодішньою розмовною російською мовою, хоч дещо зукраїнізованою додачею певних українських слів та зворотів. Саме в той час, як появилася „Історія Русів", українці якраз покидали староукраїнську, книжну мову (на перший погляд, досить наближену до мови церковнослов'янської чи російської), та починали писати розмовною народною мовою. Тому „Історія Русів" для українців дуже важлива книжка, власне показує, до якої міри тодішні „руси", з освітою й певними національно-політичними аспіраціями, перестали навіть послуговуватися розмовною рідною мовою. Сам великий успіх цієї книжки в той критичний час, час переходу безкомпромісового на рідну народну мову, міг знеохотити не одного потенціяльного українського літератора до додаткового зусилля, потрібного до творення цілком нової української літературної мови. Ця „нова" літературна мова, ще без вироблених традицій та діючого правопису, була тяжка до прийняття саме серед людей, що належали до Перемиської групи в Галичині, та причинилася до факту, що М. Шашкевич міг опублікувати свою „Русалку Дністровую" аж в далекому Будапешті, майже 40 років після „Енеїди" І. Котляревського.

Все ж таки „Історія Русів", витвір „Новгородського Патріотичного Кола" (від міста Новгород-Сіверський, де воно сходилося), як це припускає М. Грушевський, мала великий позитивний вислід: вона ефективно штовхнула справу „русинів" (українців) із мертвої точки контемплятивного нарікання в напрямі політичної активізації. Це сталося через показання, з масою деталів, слабих точок характеру москалів (сьогоднішніх росіян) та їх політичної системи. Це було свого роду застереження до українців, подібне до слів, які сказав 77 років тому М. Грушевський, звертаючись до українського народу після свого повернення із царського арешту: „... не піти слідами сусіда 'народа-богоносця', що після довгих віків державного життя, великодержавної величі, величається довгим рядом світових імен в поезії, белетристиці, музиці... і в той же час виявляє в своїм житті повний брак громадського почуття і зрозуміння, повний параліч організації, страшенну пітьму і некультурність в масах і повну нездатність до позитивної, творчої, реальної роботи серед інтеліґенції".

Дуже цікавим є теж, що „Історія Русів" твердить, що т. зв. „Переяславський договір" був не тільки односторонньою присягою Б. Хмельницького й козацької старшини (тобто „капітуляцією" чи „чолобитнею", як потім писали у своїх офіціяльних звітах царські посли), але був також затверджений урочистою присягою самих послів у імені „царя і царства московського про вічне і ненарушиме захования умовлених договорів". Як відомо, це є спірний пункт, який російська та совєтська історіографія заперечувала. Тому тут є дуже підозрілим, що сам текст договору, де вище подані деталі були б певно докладно записані в ориґінальному виді, тепер десь „загирився", „зник" та й годі, а російські чинники голосять усім, які є згідні слухати про „добровільне з'єднання України з Росією" в 1654 році. Як відомо, всі точки „Переяславського договору", одна за одною поступово касувалися, й Україна стала врешті звичайною провінцією російського царства-ґосударства у 1783 році, якраз в той час, як автор „Історії Русів" закінчував її писати.

Степан Яворський

Вісті з Оттави

У вівторок, 6-го грудня ц. р., в приміщенні амбасади України в Оттаві відбулося прийняття з нагоди Дня Збройних Сил України. На прийнятті були присутні дипломати багатьох держав, включно з амбасадорами ЗСА, Російської Федерації, Франції, Італії, Польщі, Болгарії, балтійських країн та представники посольств Китаю, Великобританії, Німеччини, Еспанії та багатьох інших країн. При цій нагоді амбасадор Віктор Батюк представив присутнім новопризначеного військового аташе України, полковника Миколу Різуна, який недавно прибув з дружиною до Канади. Також має прибути до Оттави старший асистент військового аташе у справах оборони, полковник Іван Селюк.

Полковник Різун погодився дати інтерв'ю про сучасний стан українських збройних сил і розказати дещо про себе. Він народився в 1945 році в Чернівецькій області на Буковині. Там закінчив середню школу, а опісля військове училище. В 1978 році він закінчив військову академію. Був викладачем у військовому училищі, заступником шефа персоналу Національної Ґвардії і, останньо, шефом департаменту в Міністерстві Оборони України. Він одружений і має двох дорослих дітей.

На наше запитання про українсько-канадську співпрацю в мілітарній ділянці полк. Різун відповів, що між урядами Канади і України існує угода про військову співпрацю. На базі цієї угоди є меморандум між міністерствами оборони України і Канади, підписаний 24-го жовтня в Оттаві під час відвідин Президента України Леоніда Кучми. Полк. Різун сказав, що „Україна буде вивчати і використовувати досвід інших країн, і зокрема досвід Канади, тому що Канада для нас є найближча з огляду на те, що вона миролюбна країна і багато в дечому в нас є схожого. Нам треба особливо вивчати той досвід, який конечний в миротворчій діяльності. В цій ділянці Україна може багато навчитися від Канади. Ця співпраця в миротворчих силах має добрий потенціял і ми будемо її розвивати надалі".

На, наше запитання про конверсію української індустрії, яка була у великій мірі спрямована на воєнну продукцію, полк. Різун відповів: „Стосовно конверсії, це дійсно так — Україна, як колишня республіка Совєтського Союзу, була найбільше розвинутою в економічному, технічному і науковому напрямі і тому вона на сьогоднішній день має дуже великий потенціял військово-промислового комплексу. Але Україні тепер це не потрібно,тому що то був комплекс, спрямований на аґресивні функції Союзу. Тепер Україна має свій стратегічний оборонний напрямок і їй не потрібно мати стільки того, що вироблялось колись при совєтській владі. При тому військово-промисловий комплекс дуже поширений і має питому вагу. Звичайно, його треба скорочувати. Це скорочення вже проходить. Ми маємо приклад, коли авіяційна промисловість продукує майже виключно цивільні літаки. Наша найбільш впливова індустрія міжконтинентальних ракет, якою керував теперішній Президент України, тепер взяла напрямок на освоєння космічної технології. Недавно під час інтерв'ю віцепрем'єр українського Уряду і міністер оборони Валерій Шмаров заявив, що конверсії підлягає ряд підприємств для потреб будівничої галузі, зокрема для будівництва житлових будинків для військовиків, яких сьогодні дуже бракує.

На запитання про вишкіл українського війська, полк. Різун відповів, що колись на території колишньої УССР було 34 військових наукових закладів. Ще з ініціятиви колишнього міністра оборони Костянтина Морозова почали ліквідувати кількість цих закладів і тепер їх є лише 10. Цей процес продовжується і Міністерство Оборони надалі студіює проблему військового вишколу.

На запитання про стан української мови у збройних силах України полк. Різун відповів, що, згідно з законом про державну мову України, українська мова є обов'язковою для українського війська і теперішній міністер оборони В. Шмаров настоює на тому, щоб процес українізації у збройних силах України не лише продовжувався, але був приспішений. В складі Міністерства Оборони України сьогодні є понад 15 відс. росіян. Є також значна кількість російськомовних українців. І одні і другі вивчають українську мову і багато росіян добре нею володіє. Це тривалий процес. Українська мова є і буде офіційною мовою збройних сил України.

Микола Галів

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В ПОШАНУ А. ШЕПТИЦЬКОГО

III

Після укладення і підписання конкордату Польщі з Ватиканом українці вказували на деякі ненормальності, які полягали в тому, що поляки обмежували греко-католицький обряд. Митрополит виступав проти цих положень, але програв. Він старався бути льояльним до польської держави. Польща була зобов'язана забезпечити права Української Церкви. Знаємо, як це здійснювалося. На жаль, під тим оглядом не було доброї волі знайти компроміс між двома народами.

Деякі кола заохочували Митрополита Шептицького, щоб він скористався зі своєї влади, популярности і авторитету і став на чолі українського народу. Митрополит збагнув ситуацію, яка не давала українському народові в найближчому часі здобути українську державу. Цей факт змусив його до льояльности, згідно зі складеною присягою, до польської держави. Він був примушений вдаватися до драматичного важкого вибору. Польське міністерство віровизнання та польський уряд робили різні інтриґи, щоб обмежити Греко-Католицьку Церкву. Польські державні чинники і польська преса бажали, щоб Митрополит Шептицький включився у політичне життя і став державним чиновником. Польські державні чинники вважали, що важливі питання Греко-Католицької Церкви мали вирішуватись державними польськими чинниками. Тут можна назвати призначення священиків на нові парафії, утворення нових парафій і призначення нових єпископів. Держава вирішувала їх затвердження. Звичайно тут вони брали до уваги тільки тих осіб, котрі вважалися льояльними до держави. Відомо, що Польща була проти висвячення на єпископів Івана Бучка і Йосифа Сліпого. Уважали, що кожний новий український священик є непевний, хоч Ватикан таких прав їм не давав. Польська Церква намагалась впливати на Ватикан у справі нових номінацій. Вони навіть висловлювали побажання, що новими єпископами для Греко-Католицької Церкви повинні бути поляки. Митрополит Андрей волів відмовитись від польських дотацій, ніж відмовитись від утворення нових українських парафій. Він не боявся говорити про всякі інтриґи і кривду, яку творить польський уряд, вказуючи на те, що така практика приводить до більшого розбрату.

Польські церковні, як і державні чинники, вели активно акцію у Ватикані проти Митрополита Андрея. Вони недопустили до номінації Митрополита Андрея на кардинала. Ватикан не бажав дразнити поляків і у деяких випадках ішов їм назустріч. Доповідач також підкреслив, що польська влада робила труднощі Митрополитові Андреєві у виїздах за кордон.

Доповідач назвав багато цікавих і незаперечних фактів із відносин польської держави до Української Греко-Католицької Церкви та Митрополита Андрея. Він закінчив смертю Слуги Божого Андрея. Кардинал Казімєж Папе у Ватикані подав таку вістку про смерть Митрополита Андрея: „Помер визначний громадянин польської держави". В листі до Східньої Конґреґації Папе писав: „У покійному Митрополиті ми шанували не лише великого пастиря, який піднявся вище тих ударів, котрими хотів поцілити ворог обох народів, але виразника думки, що вони повинні дбати про те, що їх єднає, про те спільне, що є в їхній вірі і справді в культурі і їхньому призначенні".

„Слуга Божий Андрей: патріот і державний муж". На таку тему говорив проф. Василь Ленцик. Він підкреслив, що Слуга Божий Андрей в молодому віці, відчувши в собі голос боярської крови, вирішив повернути до свого рідного народу, щоб йому служити як монах-місіонер. Боже Провидіння покерувало так, що молодий монах-місіонер став Станиславівським єпископом, а згодом Митрополитом Києво-Галицької митрополії. Вже як єпископ Станиславова, немов висловив своє кредо: „Я русин, себто українець з діда-прадіда, а свою Церкву полюбив цілим серцем, присвятивши їй ціле життя".

Доповідач зацитував поетичні слова привіту для Єпископа Андрея з приводу приходу на престіл Станиславівської епархії. Вступаючи на митрополичий престіл, він сказав, що тільки велика любов до українського народу змусила його прийняти митрополичий престіл. З приводу тієї події Митрополит Андрей закликав вірних до любови Церкви й українського народу. В той же час у посланні до священиків закликав також до любови і патріотизму. В такому ж самому дусі закликав українську інтеліґенцію. Митрополит не тільки закликав до любови і патріотизму, але своїми щедрими дарами підтримував не тільки українське церковне життя, але й суспільно-культурне та наукове життя.

Доповідач пригадав відому подію, що мала місце, коли російські війська під час Першої світової війни окупували західні українські землі і першим арештували Митрополита Андрея, заславши на північ у Росію. Після упадку Російської імперії Митрополит повертав в Україну через Петербурґ, де його гаряче привітала українська громада. В. Ленцик зацитував цікавого листа-подяку Митрополита Андрея, яку написав до української громади в Петербурзі. З Петербурґу дорога Митрополита вела до Києва, де його зустріли члени Національної Ради. В. Ленцик розповів про багато важливих моментів, а зокрема звернув увагу на лист Митрополита Андрея до Гімлера у справі знищування жидів, нагадав важливе послання, яке німці сконфіскували, під назвою „Як будувати хату", процитував певні місця цього послання, підкресливши, що ті питання, які були порушувані тоді, все ще актуальні і в наш час.

Ведучий нарадами конференції Микола Галів подякував щиро всім доповідачам за цінні виголошені доповіді і всім учасникам та запросив на перекуску, яку приготовили члени Громадського Комітету.

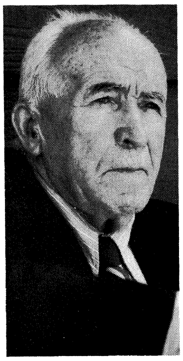
У пам'ять проф. А. Антоновича

Проф. Адам Антонович був справді унікальним педагогом і незрівняним шкільним директором школи українознавства „Товариства Українська Учительська Громада" в Чикаго, протягом 11 літ.

Як людина кришталевого характеру і рідкісних духовних прикмет, він ніколи і ні перед ким ані не схилявся, ані не кривив душею. Він завжди дивився правді прямо у вічі, хоч якою б жорстокою вона не була, завжди сповнений великою дозою оптимізму, як про це згадує в своїй статті д-р Мирослав Харкевич, також визначний громадський діяч міста Чикаго і діяспори.

Проф. А. Антонович через ціле своє життя боровся за виплекання якнайбільше шляхетних ідеалів серед нашої доростаючої шкільної молоді, перед якою ставив високоморальні і патріотичні завдання: не тільки пізнати і любити Україну, але прищепити дітям українську християнську духовність, виховати в ній прикмети зразкових українських громадян — чесних і здатних поважати самих себе й інших. У нього школа і церква — то були дві найважливіші людські установи, які у згідній парі мали виховувати нашу молодь.

Бували на терені школи деколи деякі конфлікти між батьками і вчителями. Були це справи, зв'язані з вихованням чи „несправедливими" оцінками, на які завжди так живо реагують батьки.

Св. п. проф. А. Антонович

У подібних випадках проф. Антонович завжди зумів знайти відповідну настанову, щоб позитивно залагодити ті конфлікти, але ніколи він не зрадив своїх колег-учителів, яких працю добре знав, високо оцінював і повною мірою їм довіряв. Тоді ж бо шкільне ядро складалося з довголітніх досвідчених педагогів, що присвятили своє життя навчанню і вихованню нашої молоді. Тих незабутніх учителів, що дали підвалини і наснагу до творчого життя української громади в Чикаго. Тих вчителів, що дали нам численні ряди наших молодих інтелігентів, що так буйно розцвіли і в нашому Чикаго на високопрофесійних постах, а сьогодні вже й їхні діти здобувають знання в тій самій українській школі.

У нього не було підглядання, образ, доносів, знецінення учителя, а повне до нього довір'я і пошана. Він знав, хто сумлінно готовиться до лекцій. Хто не надавався — в школі не мав чого робити. Я пам'ятаю ту приємну атмосферу, яка панувала тоді серед учителів. Як мило було зустрічатися на перервах і учительських сходинах. Як уважно одні одних вислухували, а в потребі дораджували. Ця школа тоді ще існувала на европейських високоетичних принципах. І тому люди, що вийшли з її брам, здобули щось унікально прекрасне.

Минуло багато років. Не стало нашого проф. Антоновича. Не стало того, хто кожним своїм нервом дорожив життям школи і її молоді. В школі бо життя аж кипіло. Тут аж роїлось від всіляких імпрез, з якими проф. часто виходив поза межі школи, на громадський форум. Він уряджував спортові змагання, конкурси читання лектур. На терені школи проходили різні збірки, зокрема збірки на фонд „Діти дітям". Діти складали гроші в касі „Самопоміч", звідки щосуботи приходила Марія Плешкевич з банковими книжечками ощадности. Професор дбав, щоб змалку виховувати в дітях всі нахили, що кристалізуватимуть їхні характери в найбільш позитивному дусі. Для цієї молоді він заклав ілюстрований журнал „Екран", в якому постійно наголошував заклики до неї, а в кожному числі поміщував гасла наших просвітителів, бо без школи і української мови ми ніколи не здобудемо української держави.

На сторінках „Екрану" поміщував не тільки світлини наших великих патріотів, але й визначних священиків та владик і обох Патріярхів, бо однаково дбав про світський і духовний провід нашого народу. Та завжди і в першу чергу, радіючи успіхами нашої молоді, їй він присвячував багато місця, вміщаючи світлини з різних нагод їхньої шкільної активности.

Не стало того, хто заклав Український Літературний Фонд ім. Івана Франка в Чикаго і зарахом з його Правлінням через довгих 36 літ жертвенно збирав фонди для нагороджування письменників, все це робив для підтримки і збереження нашого письменства від русифікації і загибелі. Хоч професорові було далеко поза вісімдесятку, до своїх останніх днів він жив турботами про наше майбутнє, нашу молодь, яка повинна перейняти дальшу естафету в бігу до державної незалежности. Він до кінця своїх днів — вічно молодий борець за ідеал чистого серцем і здорового духом Українця.

Ці мої скромні слова про обожнюваного проф. Адама Антоновича, що став для мене найкращим прикладом-зразком українського вчителя, що прагне найкращого для своєї нації, для якого не відіграють спеціяльної ролі ані партійна належність, ані конфесійна, бо всі ми українці перед єдиним Богом — люди одної крови і одної держави, хай справді засвідчать, що постава проф. Антоновича справді унікальна серед часто розсвареної громади. Він-бо — великий патріот і соборник, який все своє життя вчив „свою" молодь цінувати риси і прикмети наших найбільших просвітителів і духовників і вже бачив її на тлі незалежної української держави, яка має засвітити світові сяєвом могутности і слави, в якій повсякчасно лунатиме срібний перелив церковних дзвонів. Бо Україна воскресне до повноцінного національного життя. І вона справді воскресла. І діждався цього проф. Антонович, та на жаль, не забагато залишилось в нього часу, щоб нею довелі натішитися. Його втомлене, виснажене довголітньою хворобою серце несподівано для всіх нас перестало битися зимного 28-го січня 1992 року. А ще вчора проф. Антонович весело, повний сподівань на скоре повернення до хати, смішучись розмовляв зі мною по телефону та кепкував зі своєї хвороби. Не зважаючи на нестримний біль, він не здавався, а з глибоким оптимізмом дивився на Божий світ... Майже до останку він не покидав ані свого місця у церкві, ані своїх вірних друзів, з якими був в постійному контакті і яких усе вмів по-приятельськи потішити.

Не стало проф. Адама Антоновича, який задля своїх життєвих цінностей відкинув достатки світу цього, а стрімголов поринув у світ боротьби за плекання нашого найбільшого скарбу, нашої молоді, хоч сам жив, як це не раз було сказане, як Діоген у бочці.

Я щаслива, що протягом його останніх літ мала рідкісний привілей часто відвідувати улюбленого професора і до останніх днів черпати з його животворної наснаги.

Де сьогодні на світі знайти ще одну таку людину, якою був покійний проф. Адам Антонович? Людину, яку о. митрат Мар'ян Бутринський, прощаючи на тамтой світ, назвав аристократом духа? І таким він назавжди лишиться в моїх спогадах. Хай жалують ті, що не вміли належно оцінити його надзвичайної, його подвижницької ролі як для діяспори, так і для України. Він виховував наше суспільство.

Нехай тих кілька моїх скромних та щирих слів скинуть цей важкий камінь болю по його втраті, що так сильно і так на довго мене придавив — вже іде на третій рік, як його забракло поміж нами.

Та залишив він нам свою багату спадщину, якою ще довго користуватимуться майбутні покоління українців, які повинні пригорщами черпатимуть знання з історії наших днів, гортаючи сторінки „Екрану" і читаючи його мемуари.

Олександра Мудра

Осінь в Гантері

Хоч літній сезон скінчився і нема вже д-ра Соневицького, що організував мистецькі концерти, громада Гантеру відзначує історичні події з нашого минулого, так і теперішні в Україні й діяспорі.

Про відсвяткування третьої річниці проголошення Самостійности нашої держави було вже подано.

В десяту річницю смерти Патріярха Йосифа Сліпого о. д-р В. Фіґоль відправив урочисту Літургію з Панахидою, й у проповіді розказав про великі заслуги й мученицьке життя на засланні Блаженнішого Патріярха. Учасники мали змогу купити жетони й пропам'ятні стяжки, видані з цієї нагоди Українським Патріярхальним Товариством.

23-го жовтня св. Літургія була присвячена Рокові Української Родини. Отець Мар'ян Костик сказав дуже добру проповідь про важливість Родини в державі. Після Літургії присутні перейшли до гражди, де О. Кобзяр прочитала доповідь на тему „Демографічні проблеми української нації". Мотто було: „Без стабільної родини не може бути стабільного суспільства".

В день 1-го листопада о. М. Костик відправив св. Літургію з Панахидою за нашого великого Митрополита Андрея Шептицького в 50-ту річницю смерти. В проповіді розказав про життя й терпіння нашого Митрополита, про його відважний протест проти вбивства і переслідувань. Відправу закінчено молитвою про беатифікацію Блаженнішого Митрополита Андрея Шептицького. Жетони, видані Патріярхальним Товариством, були до набуття.

6-го листопада св. Літургія з Панахидою були присвячені 76-ій річниці Листопадового Зриву й поляглим борцям за волю України. Після відправ присутні перейшли до гражди, де після кави з солодким відбулася святочна програма.

Програму відкрив М. Ренасевич — тростист і попросив о. пароха відмовити молитву. Після молитви отець передав слово Андрієві Букові. За словами „Як Збруч-річку проходили" присутні унісоном заспівали пісню „Гей у лузі червона калина", що витворило відповідний настрій. А. Бук продовжував свою доповідь коротким начерком Листопадового Зриву й подіями в даному часі. Вказав на успіхи й невдачі Січових Стрільців, Української Галицької Армії, що мала клич „Через Київ до Львова", згадав „Чортівську офензиву" — Маківку, Лисоню, Крути, Базар — але з переважаючою ворожою армією „встоятись не було сили". Але боротьба не скінчилася: повстала Організація УВО, опісля ОУН Карпатська Січ, Буковинський Курінь, Спілка Визволення України, Дивізія, УПА, Шестидесятники, Гелсінкська Група, а далі протести й демонстрації студентської молоді довели до довго очікуваного проголошення самостійности й незалежности української держави.

Поінформував про невідрадний, майже драстичний стан нашої економії й політичної стабільности, аналізуючи позитиви й негативи наших президентів і Верховної Ради.

Але, при Божій помочі й розумній політиці, маймо надію, що Україна вийде з той кризи й засяде у вільних народів колі, як сильна держава.

Славнем „ще не вмерла Україна" закінчено програму.

О. Кобзяр

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

У рецензії Володимира Жили „Ми твердо вірили в нашу правду", поміщеній у „Свободі" (ч. 217 з 15-го листопада, стор. 4), вкрався ряд помилок, які просимо виправити. 1 колонка: 19 рядок згори слід читати — може й на деякі записані; 5 рядок знизу — в польській в'язниці". 2 колонка: 1 рядок згори — людині двері до гімназії; 19-20 рядки знизу — Ця жартівлива згадка звучить. 3 колонка: 10 рядок знизу — або до УПА. 4 колонка: 67 рядок знизу — нещасті може бути щастя!"; 63 знизу — складається з „низки; 55 знизу — чи може впаде!"; 28-29 знизу — а людське горе — щастям". 5 колонка: 4 згори — Катерино, суча дочко,; 25 згори — книжки, якого тут; 27 згори — студії медицини; 58 згори — чотири семестри студій; 62 згори — дисертацію. 6 колонка: 64 знизу — у лікарні; 35 знизу — і піти на „резидентуру"; 30 знизу — університетських студій. 7 колонка: 11-12 згори — червня 1954 року з д-р Ольгою; 36 згори — в Кенкакі; 67 знизу — відслонення меморіяльної; 35-36 — Крім своєї лікарської та дослідницької праці; 13 знизу — до чверть мільйона. 8 колонка: 26 рядок знизу — та блискучим. Крім того, у 5 та 6 колонках скрізь треба читати д-р Моцюк.

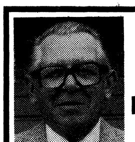
СИМФЕРОПІЛЬ. — Увечері, 16-го грудня, з гарнізону Перевальне до міста прибуло вісім бронетранспортерів і міліція здійснила широкомаштабну операцію для затримки злочинців та осіб без певного місця проживання. Згідно з повідомленням начальника Управління внутрішніх справ автономії генерал-майора Віталія Кириченка, до півночі було затримано 10 осіб і розкрито один злочин.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ. — Обласний відділ Української Республіканської Партії підтримав курс економічних реформ, проголошений Президентом Леонідом Кучмою. За словами голови організації Анатолія Дмитришина, республіканцям треба взяти під свою контролю здійснення реформ, бо „Президент Кучма ще не вичерпав кредит довір'я".

СЕВАСТОПІЛЬ. — Крим має стати незалежною державою у складі СНД, щоб не бути джерелом напруження між Україною і Росією. Таку тезу висловили учасники пресової конференції місцевої організації партії большевиків присвяченої 115-річчю від дня народження Сталіна. На думку кримських большевиків, Чорноморська флота має бути єдиною і захищати інтереси усіх країн СНД, а керувати флотою має та країна, яка дає найбільше грошей на утримання флоти.

В ПОРТІ ІТАЛІЙСЬКОГО міста Неаполь місцева влада затримала український корабель „Азербайджан" з 514 пасажирами. Корабель мав вирушити з Неаполя минулої суботи, однак влада не дозволила, бо власники підприємства в Генуї, де корабель збудовано, ще не повернули кредиторам 1,5 біл. лір (майже 1 міл. дол.). 512 пасажирам дозволено вдень сходити на берег, такого дозволу не дістали тільки двоє, оскільки вони виявилися громадянами Іраку. Крім туристів, кораблем плила велика група київських підприємців. Італійські представники запропонували всім пасажирам перейти на будь-який інший корабель, однак ніхто з них не має на це грошей.

У СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ дорогої хресної Мами НАДІЇ з ТОПОЛЬНИЦЬКИХ ЮРЧИНСЬКОЇ пересилаємо 50 дол. на семінар св. Василія в Курітибі — Бразилія. Родині складаємо щиро-сердечне співчуття. — ОКСАНА СЕМБАЙ і ІВАН ГАЛИЦЬКІ.

У П'ЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ відходу у вічність мого дорогого МУЖА

бл. п.
ВАСИЛЯ ПАПІЖА

будуть відправлені СЛУЖБИ БОЖІ 14-го січня 1995 р. о год. 9-ій ранку в церкві св. Івана Хрестителя в Дітройті, захід; церкві у Вудстак, Канада та у Бразилії.

Прошу згадати покійного в цей день у своїх молитвах.

Дружина ОЛЕНА

Дня 11-го грудня 1994 р. відійшла у вічність

бл. п.
МЕЛЯСЯ САВЧИН

дочка Наталії і о. Антона довголітнього пароха Улазова, тепер Польща.

Покійна, абсольвентка В.Т. Школи у Познані, довголітній в'язень польської тюрми, перебувала у Вроцлаві зі своїми товаришками долі і недолі Генею і Славою Скаб.

Залишила у смутку:
брата — **МИКОЛУ**
дітей покійного брата Петра — **ЮРКА**, **МАРКА**, **ІРЕНУ**
кузинок — **ІРЕНУ МАКАР СЕМЕНЮК**, **д-р СТЕФУ МАКАР LAUDI**, **ІРЕНУ НЕСТОРОВИЧ LIMBERGER**

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ
— НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Я. Кендзьор в Чикаго

Чикаґська громада мала нагоду зустрічати і слухати багато цікавих людей з України. Одначе зустріч з Ярославом Кендзьором, дня 3-го листопада 1994 року, його аналіза сьогодення в Україні була дуже цікава, оригінальна, — такого ще не було.

Багатьом українцям у діяспорі Я. Кендзьор відомий з програми Львівської телевізії „Парляментські пристрасті". Її ведуть два коментатори-аналітики: Василь Гаврилишин і Я. Кендзьор. Саме Я. Кендзьор своєю камерою схоплює засідання Верховної Ради, часто найбільш цікаві, неповторні чи конфліктні сценки. Він вже має понад 100 касет із діяльности обох Верховних Рад. Я. Кендзьор був депутатом Верховної Ради попереднього складу і є депутатом теперішнього парляменту.

Гостя гарно представив д-р Богдан Ткачук, голова чикаґського Т-ва Сприяння Рухові в Україні. Їхнє знайомство триває від 1992 року, від зустрічі у Львові, завдяки цьому знайомству д-р Б. Ткачук є власником багатьох касет із „парляментськими пристрастями", які він радо уможливлює оглядати у Чикаґо.

На початку гість послужився відео-стрічкою і представив присутнім надзвичайну картину: співав ансамбль Прикарпатської військової Округи, слова зовсім незнані, провідною думкою їх було „Коли ми будемо почуватися собою у себе...", слова вражали своєю актуальністю, силою в кожного. Ще одна драстична картина з відео — над Верховною Радою високо має синьо-жовтий прапор, а внизу, на будинку — серп і молот — стара емблема.

Від цього розпочав основне слово доповідач. Мовляв, така нинішна Україна: ззовні трохи української символіки, а нутро старе, успадковане, нічим не зрушене. І не лиш в державних структурах, в урядових, ні — носіями старого є навіть колишні жертви. Для приміру — у своїх поїздках по Україні зустрів жінку, яка особисто ледве вижила в час голоду, діда якої з'їли (!) інші голодні. „Все таки, — казала вона, — я вижила, партія зупинила це, і стало нам краще потім". На жаль це не окремий випадок. Ми ще не знаємо, як глибоко знищена людська і національна субстанція нашого народу. Мимоволі насуваються важкі думки, питання, яку терапію треба стосувати, щоб допомогти людям, вийти з цього страшного багна, „щоб почулися собою у себе", як це звучало в пісні.

Другою темою, яка виринула у виступі Я. Кендзьора, був день 11-го жовтня, день, в якому Президент Леонід Кучма представив Верховній Раді України свою програму радикальних реформ. Програма була несподіваною для всіх: лівих насторожила, а той розгнівила. Демократів приємно заскочила, бо в головних напрямах цілком збігалася з їхніми проєктами. На потвердження цього Я. Кендзьор знову послужився відеострічкою і представив короткі інтерв'ю з Іваном Плющем, колишнім головою Верховної Ради, Вячеславом Чорноволом, головою „Руху", та Ігорем Юхновським, відомим політичним урядовим і науковим діячем. Вони поставилися, в головному, позитивно до виступу президента, одначе всі, включно з гостем, повторювали: де є команда, яка буде реалізувати конкретні точки і вимоги програми? Всі погоджувалися з аналізою ситуації, а рівночасно бриніло вперте питання — як і з ким це робити?

Цікавою була спроба характеристики окремих впливових груп у Верховній Раді. Передостанні довибори змінили ситуацію в користь демократів. Гість привернув увагу слухачів і до другого Президента, Леоніда Кучми. Леонід Кучма як Президент, від перших днів обрання, дуже відрізняється від Л. Кучми часу передвиборчої кампанії. Він виразно еволюціонує в позитивному (з точки зору національно-демократичних сил) напрямку.

Про мову, поза „феральним" першим виступом (як можна судити, за підшептом одного з дорадників, який перестав ним бути) більше не згадує, повністю зосереджується на економічних реформах, в реалізації яких виявляє рішучість. Перша закордонна подорож до Канади ще більше поглибила душевну еволюцію Президента. Це відразу було відчутно після повернення, на пресовій конференції на Бориспільському летовищі. Візита Президента Л. Кучми до ЗСА, його державні зустрічі і зустрічі з діловими колегами ,з українськими громадянами стали ще одним позитивним етапом у діяльності президента.

Настрій серед слухачів був позитивний, хоч запам'яталися вичислені перешкоди, а саме: брак конституції, можливість нових конфліктів у Верховній Раді. Та все одно „Україна крокує шляхом утвердження Незалежности".

Дискусію, а радше питання до гостя, відкрив академік Василь Маркусь, спершу подякувавши присутнім, що в таку негоду таки чисельно прибули. Питання стосувалися порушуваних тем, а радше висловлювання, були й дуже актуальні: чому немає міністра освіти, культури, (Коломиєць). Про виховання, про нове мислення. „Цей процес мусить іти зверху!" — звучала відповідь. Про безкарність посадових осіб, і дуже добре питання (О. Березюк), чому немає програм для молоді, в цілому, чому дозволяється заливати книжковий ринок „шмірою" (найгіршою „літературою"), в російських перекладах, яка спричиняє моральне спустошення.

В кінцевих підсумках, вже після закінчення, з приємністю можна було почути, що варто було прийти, було цікаво слухати і з нотками позитивними вертатися домів.

Ірина Камінська